

MARIJA JERITZA DANES VELIKA PREMIJERA!

prvič v filmskem veeledelu

Velika kneginja Aleksadra

Marija Jeritza poje arije
Verdija iz:
»Aldes in »Moč usode
Leharja:
»Servus Wlene,
»Ti in jaz sva drug za drugega
»Povej mi, kje se moja mamica
žalosti,
»Čaše naj svenjajo.

Paul Hartmann
Leo Slezak
Šžoke Szakall
Johannes Riemann
Glasba: Lehar

Predstave ob 4., 7% in 9%
Rezervirajte vstopnice!
Elitni kino Matica
Telefon 21-24.

Dnevne vesti

— Z naše univerze. Rektorat univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani razpisuje mesto izrednega profesorja za histologijo na medicinski fakulteti. Prošnje je treba vložiti do 5. decembra.

— Premestitev v poštne službi. Na lastno prošnjo je premeščena v Knin uradnica pošte in telegrafa Ljubljana I. Mira Hafner.

— Občni zbor ZKD bo v nedeljo 5. t. m. ob 9. v prostorih velike kazinske dvorane v Ljubljani. Pred običajnim dnevnim redom bo svečan del občnega zbora s pozdravi zastopnikov, popoldne ob 15. razgovori o bodočem delu. Vsako društvo ima pravico poslati za vsakih 50 članov po tri zastopnike. Društvo, ki ima manj kot 50 članov odpošlje tudi 3 zastopnike. Zastopniki se morajo izkazati s pooblastilom. Prometno ministrstvo je dovolilo udeležencem občnega zbora polovično vozno z odlikom MS 24-361 z dne 31. oktobra, ki velja od 4. do 6. t. m. Delegati kupijo na odhodni postaji cel listek, ki velja tudi za povratek. Legitimacij ne potrebujejo pri odhodu, temveč samo pri povratku. Če so prejeli od ZKD premalo legitimacij ali sploh nobene, naj pošljejo delegate brez njih, a za povratek bo preskrbela ZKD.

— Prošnja simskosportnim klubom. V zimskem vodniku po Sloveniji bi rad objavil vse smučarske organizacije in tudi ne bi rad prezrl nobene skakalnice. Vljudo prosim, da mi blagovoli vsak klub, in to čim prej, sporočiti svoj 1. oficijelni naslov, 2. sedež, 3. število članov, 4. skakalnice z opisom lege, oddaljenosti od kraja itd. — R. Badura, Ljubljana, Knaflijeva 9, I. nad.

— Nov grob. Danes je umrla v Ljubljani zasebnica gospa Franja Štrkovič, roj. Petruhar. Pogreb bo jutri ob 16. s Tyrševе ceste 5. Bodi ji lahka zemlja, težko prizadetim svojim tako iskreno sožalje!

— Sokolsko društvo Brezovica priredi dne 3. novembra ob 20. uri pod okriljem Zveze kulturnih društev predavanje g. profesor Stepišnika o temi: »Kmet v boju za obstanek. Ker je predavanje zelo aktualno, vabimo občinstvo.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večnoma jasno in hladno. Večraj je po večini krajev naše države deževalo, čez noč se je pa vreme zboljšalo. Najvišja temperatura je znašala večraj v Skoplju 20, v Beogradu in Splitu 16, v Sarajevu 15, v Zagrebu 11, v Ljubljani 10, v Mariboru 9.7. Davi je kazal barometer v Ljubljani 763, temperatura je znašala 8.4.

— Obtožnica proti Mihajlu Markoviču. Okrožno sodišče v Beogradu je sporočilo bivšemu bančnemu ravnatelju Mihajlu Markoviču obtožnico v zadevi umora beograjskega trgovca Stankoviča. Državno tožilstvo dolži Markoviča treh zločinov, in sicer umora trgovca Stankoviča, utaje na škodo trgovskega pomočnika Čolića in uničenja dokumenta.

— Poskusni samomor Slovenca v Beogradu. Ekonom hotela »Moskve« v Beogradu Ivan Kokalj si je hotel v ponedeljek zvečer končati življenje. Zauzil je toliko veronala, da se je kmalu onesvestil. Prepeljali so ga sicer v bolnico, toda zdravilniki nimajo mnogo upanja, da bi okrevail.

— Doraščajoči mladini nudimo zjutraj čašico naravne »Franz Josefove« grenčice, ki dosega radi tega ker čisti kri, zlodec in čreva pri dečkih in deklicah prav znatne uspehe. V otroških klinikah se uporablja »Franz Josefova« voda že pri malih največ težko zagatenih bolnikih. »Franz Josefova« voda se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

— Gospodarsko in kulturno društvo za Bežigrad v Ljubljani.

— Družabni večer oficirjev ljubljanske garnizije. Oficirji ljubljanske garnizije prirede v soboto ob 21. v hotelu »Metropole« družabni večer. Rezervni oficirji naj smatrajo to objavo za povabilo in naj se udeležijo družabnega večera. Upravni odbor oficirskega doma ljubljanske garnizije.

— Vprašanje učnih knjig na srednjih šolah v dravski banovini je postalo tako aktualno, da je smatralo društvo »Sola in dome« za potrebno sklicati sestanek vseh prizadetih organizacij in ustanov. Sestanek bo jutri ob 20. v prostorih Slovenske Maticе na Kongresnem trgu št. 7, v I. nadstropju.

— Predavanje o ruskem slavistu Lamanskem. Ruska Matica priredi v soboto ob 20. v prostorih Francoskega instituta zanimivo predavanje o ruskem slavistu Vladimirju Lamanskem ob 100letnici njegovega rojstva. Predaval bo znani ruski učenjak Peter Struve, ki je prispel te dni v Ljubljano.

— Strojepisni pouk, večerni tečaj za začetnike in izveščance. Šolinca znižana. Dijaški (nje) drugih šol poseben popust. Vpisovanje dnevno Christofov učni zavod. Domobranska c. 15. 557-n

— Proslava vozaškega eskadrona. Tukajšnji vozaški eskadron priredi proslavo Sv. Dimitrija 8. t. m. s službo božjo in rezanjem kolača. Začetek proslave bo ob 11. v vojašnici kralja Petra Osvoboditelja, popoldne pa vojaška zabava, na katero ste vljudo vabljani.

— Otvoritev sezone Šentjakobeškega gledališča bo v soboto 4. novembra. Letos otvori Šentjakobsko gledališče sezono z narodno igro v desetih slikah »Deseti brate. Jurčičev istoimenski roman je na novo drammatiziral član Šentj. gledališča. Pri predstavi sodeluje celokupen ansambel. Dekoracije za to predstavo so popolnoma nove in so jih naslikali po režiserjevih osnutkih člani pod vodstvom g. Jeroma.

— Vstopnice se bodo dobile od petka dalje od 10.—12. in od 15.—17. pri gled. blagajni v I. nastr. Mestnega doma. Vabljeni.

— Precej močna slana je padla počil. Po dolgem času in morečem, jesenskem vremenu se je vreme končno popopravilo. Zjasnilo se je, kot se navadno ob polni luni, zato je bilo ponoči precej hladno ter je slana pobelila polja in vrtove. Škode seveda zdi in napravila nikjer, razen na pokopališčih, kjer je osmrdila nežno cvetje, ki so ga te dni nanosili ljudje toliko tja. Vrtnarji so pa srečni, da n. bilo slane pred vsemi stvari, da je šlo cvetje v denar.

— JZKD predvaja danes ob 14. v Elitnem kinu Matici znameniti film v znamenju križa. To filmsko delo je vzbujalo v našem mestu splošno pozornost. Da se pa omogoči poset tudi manj premožnim, je ZKD sprejela film »V znamenju križa« v svoj program. Predstave bodo vsak dan ob 14. Za šole je ZKD pripravljena prirediti posebne predstave in sicer v petek in soboto ob 9. in 11. dopoldne po znižanih cenah. Prijate in pojasnila pri ZKD.

— Prijateljski sestanek članov »Taborškega okrožja JNS« (to je kraj: organizacije JNS za sodni, kolodvorski, šentpeterski in vodmatški okraj) bo v soboto 4. t. m. ob 8. zvečer v restavraciji glavnega kolodvora. Spored zanimiv in raznovrsten. Pridite vsi, ki nosite v sebi politične in kulturne potrebe!

ZVOČNI KINO DVOR
Telefon 27-30

DANES
Georg O'Brien
KRALJ PRERIJ
v filmu
„PO SLEDOVIH“
Pot v »Dolino smrti«. Boji z Indijanci in roparji. Hudi boji z naravo. O'Brien premaga vse nasprotnike.

JUTRI! TOM MIX JUTRI!
„DIRKA V SMRT“
Predstave ob 4., 7. in 9. uri zvečer

— Veterini gospodinjiski tečaj na »Mladiki« se začne 6. t. m. ob 17. Vpisovanje bo 3. in 4. novembra od 16. do 18.

— Vsi bivši mornarji na važen sestanek v soboto 4. t. m. ob 20. pri »LioZduc«.

— Ženski pokret javlja, da se vrši njegov redni sestanek danes 2. t. m. ob 18. v damski sobi kavarne »Emone«.

— Nabavite si in zadovoljni boste, nogavice, rokavice, perilo, trikotajo in druge modne potrebščine pri M. Pirnatu, Sv. Petra cesta 22.

— Absolventne kmetijskih šol sreza ljubljanskega se vabi na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo 12. t. m. ob 9. uri dopoldne v lokalni restavraciji »Pri levu« na Gospodarski cesti. Na sestanku se bo razpravljalo o ustanovitvi podružnice Zveze absolventov kmetijskih šol sreza ljubljanskega in o drugih važnih kmetijsko stanovskih zadevah. predvsem o izdajanju lastnega zvezičnega glasila »Brazda«. Vabljeni tudi tovariši iz okoliških srezov. — Ab. Miklavc s. r., član ožjega odbora.

Iz Trbovelj

— Deriški Jakob na sokolskem odru. Tukajšnji sokolski oder je otvoril letnjo gledališko sezono z burko »Deviški Jakob« v režiji brata Patrnosta, ki smo jo gledali v nedeljo zvečer. Reči moramo, da je Trbovelje tudi na polju dramske umetnosti v zadnjih letih močno napredovalo, vsem odrom pa sveda prednjači sokoleki. — Nedeljska burka je bila v vseh smereh izvedena tako temeljito, gladko in okusno, da se je gibala znatno nad nivojem pdeželskih predstav. Burka nam je ugajala ko celota. Poznal se ji je vpliv večje režiserjeve roke br. Patrnosta, posamezniki pa so še pripomogli vsak po svojih močeh. Ni treba niti pripominjati, da sta bila br. Plavšak Robert v glavni vlogi in br. Odlašek Poldo kot Ovdjak na višku in kot ljubljena trboveljske gledališke publike burno aklamirana. Tudi vse ostale, posebno še ženske vloge s s. Billenzierjevo na čelu so bile izvedene odlično. Sestra Jagodje je nastopila prvič, toda tako uspešno, da jo zamoremo pozdraviti kot novo uporabljivo moč, ki bo postala velika opora našega gledališkega odra — Med odmori je marljivo igral pomnožen sokoleki orkester pod vodstvom br. Dolničarja, dvorana je bila zasedena še dokaj dobro. Taki večeri kot je bil nedeljski, delajo čast sokolskemu odru in si jih želimo še več.

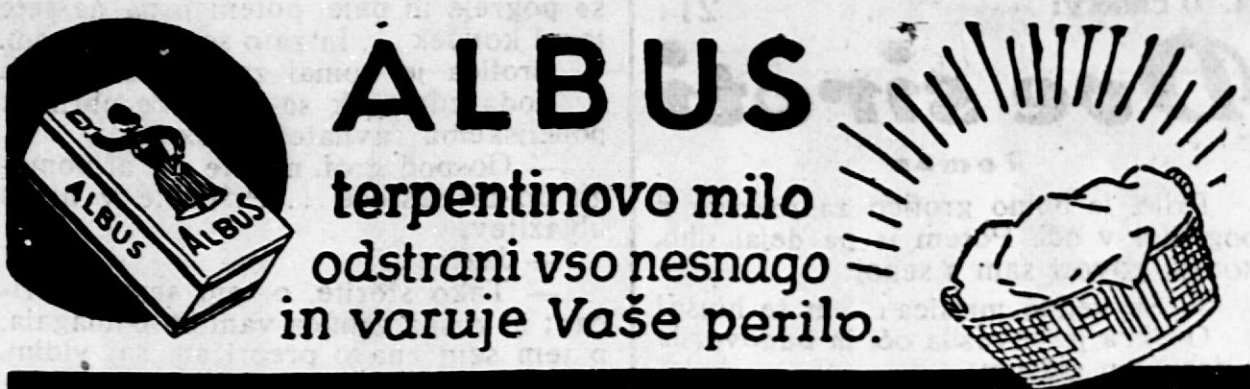
— Praznovanje pri rudniku v novembru. V novembru bo položaj v revirju za spoznanje boljši, kajti rudniška uprava je napovedala za november 17 delavnih dni napram 15 v oktobru. Praznovalo se bo potem takem poleg nedelj še 9 delavnih dni in sicer p. klem Vseh svetih še 2., 6., 11., 13., 18., 20., 25. in 27. novembra. Kakor v ostalem gospodarstvu, tako se tudi v rudarstvu kažejo znaki neznanega izboljšanja, ki pa ne more bistveno vplivati na težak položaj naše delavstva, ki sicer pozdravlja vsako, tako tudi prej omenjeno zboljšanje, vendar pa se rudarsko delavstvo zaveda, da zamote učinkovito izboljšati težko stanje samo izredno huda zima, ki se prerokuje. Zato rudarsko delavstvo z zaupanjem pričakuje prihodek trde zime, ki ga bo vsaj deloma rešila bede, pomanjkanje in dolgov.

— Nacionalno delavstvo se organizira. Lep uspeh pri občinskih volitvah in volitvah v Delavsko zbornico, ki so ga dosegle nacionalno orientirane nameštenske in delavske organizacije v Trbovljah, je dal pobudo, da se osebno nacionalno delavstvo krepke oklene svoje stanovske organizacije Narodno strokovne zveze. Tako bo vodstvo Narodno strokovne zveze v kratkem izvedlo temeljito reorganizacijo zaupniškega sistema v revirjih, ki ga bo razširilo in ojačilo tako, da bo lahko z uspehom izpolnjevalo organizacijsko nalogo po delavskih naselbinah Narodno strokovna zveza pa bo svoji delokrog tudi razširila še na ona podjetja, kjer doslej še niso obstajale zaupniške edince Narodno strokovne zveze, tako n. pr. cementarno, kjer vlada med delavstvom veliko zanimanje za nacionalne strokovne organizacije, ki so dosegle »osobito v rudniških revirjih tako sijajen uspeh.

Iz Celja

— Ogenj v tovarni. V torek 31. oktobra ob ¼7 zjutraj je nastal v tekstilni tovarni Bergmann in drug pri Sp. Lanovci ogenj, ki bi bil lahko imel usodne posledice, a so ga delavci s srečo kmalu pogasili. Iz motorja je švignila nenadoma iskra na transmisijsko kolo stroja za kosmatenje blaga. Fino zrahljana tkanina se je takoj vnela. Ogenj je uničil nekaj flanel in barhenta ter gonilni jermen. Škoda znaša okrog 9500 Din.

— O Vseh svetih so romane na celjako pokopališče nepregledne množice prebivalstva deloma z avtobusi in avtomobili, deloma pa peš. lasti grobovi na okoliškem, mestnem in vojaškem pokopališču so bili lepo okrašeni. Pri glavnem križu na gornjem delu okoliškega pokopališča so omladinci namestili šest križev s trnjevim kronami in imeni bazoziških žrtve ter jih obdali s cvetjem. Združeni moški zbori Celjskega pevskega društva, »Ojke« in Celjskega Zvona« so zapeli pod vodstvom g. Peča Segule ob 15. na okoliškem, nato pa na mestu pokopališču Jelenovo »Ušlihi nase in Prelovčevu »Zadnje slovo«, potem pa še na vojaškem pokopališču Prelovčevu »Oj, Dobrodoša. Vreme je bilo ves dan ugodno.

ALBUS
terpentinovo milo
odstrani vso nesnago
in varuje Vaše perilo.

Posebna izdaja! Posebna izdaja!

V torek so se ljudje v mestu in na deželi kar trgali za posebno izdajo »Slovenskega Naroda«

Ljubljana, 2. novembra.
Povsem smo prepričani, da bo prodl predlog: Treba je otvoriti poseben sanatorij za živčno utrjene, ki bo sprejel Ljubljance v brezplačno oskrbo po velikih senzacijah. Danes so namreč meščani še vedno strašansko zbiti telesno in duševno, listov ne morejo več videti kot guljaža, ki je bil preveč papriciran.

Kljub temu pa moramo priznati, da živci naših meštanov vzdrže izredno mnogo, ker so prestali v torek tako težko preizkušnjo. V torek popoldne je bila Knaflijeva ulica v pravem pomenu beneđe oblegana. Kdor je prišel k nam in ni vedel, kaj se godi, je misli, da se je zgodilo nekaj strašnega. Toda na ludeh nisl mogel opaziti ničesar, kar bi ti razodelo nenavadno senzacijo. Niti govorili niso mnogo, samo nervozno so prestopali, siliili na izvirišča naše tiskarne ter drug drugega vpraševali, če bo kmalu. Ob 16. je bila ulica že zabasana, še mnogo bolj kot pred izidom rezultatov sportnih tekem. Ljudje se je polasčala od trenutka do trenutka čedalje bolj mrzlična nestrpnost.

Končno ljudje niso več niti dihal, kot hipnotizirani so stremeli v tiskarno. Pred vrati uprave so se pa zvrstili v vrste kot so se med vojno pred trgovinami za kruh. Toda nedvomno ljudje niso med vojno čakali bolj nestrpno, kdaj se odpre trgovina, kot so v torek na izid posebne izdaje. Značilno je že, da so mnogi prišli pričakovati posebno izdajo, ne da bi sploh kaj vedeli za napoved, da bo izšla. Vedeli so samo, da bo ob 15.30 razglašena sodba v Novem mestu ter se pravilno računali, da je to tako izreden dogodek, da morajo tiskarne takol začeti bruhati posebne izdaje. In ni čuda, če so ljudje tako težko čakali na vešt o novomeški sodbi, ko so mnogi stavlili, kakšna bo sodba. Ze dolgo ni bilo pri nas bolj popularnega dogodka, kot je bil Maliev proces. Novomeška senzacija je povsem prevzela ljudi, tako rekoč napolnila in izpolnila je vse njihovo duševno življenje. Nedvomno mnogi niso mogli več niti spat pred dnevom sodbe in najbrž se je novomeška sodba dojnila mnogih celo bolj kot samih obtožencev. V naši mirujočni Ljubljani je prišlo celo do mnogih zakonskih prepilov zaradi strahne novomeške zadeve. Vse to je pa pripisovati predvsem časopisu, ki je razgibalo ljudsko domišljijo do skrajnosti ter vznemirilo celo najbolj hladnokrvne meščane. Kdor hoče, lahko vidi v tem pohujšanju, lahko govori o sadizmu ter krvoločnosti množice, o pohujševalnem pomenu časopisa in nemoralnosti. Toda kdor hoče biti objektivni, mora tudi priznati, da je časopisje prav tako vzelo kot pohujšljivo. Če je koga pohujšalo, je nedvomno tudi marsikoga v pravem pomenu besede pretrelo. Ze živčna napetost, v kakršni so ljudje čakali na posebno izdajo, je lahko pomemben vzgojni žinitelj. In čim bolj popularna je bila sodba, tem več ljudi je bilo, ki se jih je dojnila. To smo pa povedali samo zato, da zagovarjamo naše dobre meščane.

Ali naj štelemo v zlo meščanom, da so se trgali za posebno izdajo »Slovenskega Naroda« po vsem mestu, da so mrzlično pulili kolporterjem list iz rok in da so stali povsed na cestah z listom v rokah ter da ni nihče govoril o drugem kot o so-bi? Saj je že v klicu: Posebna izdaja! nekaj posebnega, mrzličnega, da ne more ostati nihče ravnodušen, ko zaženo naši sicer flezmatični kolporterji nenavaden kritik.

Čim so ljudje v pravem pomenu besede požrli časopisno vešt, so začeli komentirati sodbo V splošnem so bili vsi mnenja, da je treba zločince kaznovati strogo ter so pričakovali najstrožje kazni. Čeprav niso krvoločni, vendar bi ne pozdravljali oprostive Marije Golmajerjeve. Mnogim se je zdela kaznen še premila.

Razburjenje se ni poleglo pozno v roč, šele večraj so se ljudje nekoliko pomirili na pokopališču.

Se z mnogim večjim zanimanjem, kakor v Ljubljani, so pričakovali ljudje našo posebno izdajo na deželi, zlasti na Dolenjskem, čeprav niso bili povsed obveščeni, da jo dobve. Ljudje so se kar trgali za njo in jo kupovali večnoma že na kolodvorih. In povsed so večraj pravili, da je bilo mnogo premalo izvodov, da bi bili morali naklado najmanj podvojitii.

Po sodbi

Novo mesto, 31. oktobra.
Hladno in ostro padajo besede razlogov, kakor udarci jeklenega pisalnega stroja. Andrej in Tone sta med dolgotrajnim čitanjem nepremična kot kipa, le črne Andrejeve oči utripajo v nemirnih žgočih bliskih. Oba sta v vročini in gorita v obraz. Golmajerjeva pa bolestno blede in mrzla kot led, duševno odsotna. Ob usodnih besedah o dolgih oamih letih življenju grenek krč lepe poteze okrog njenih ust in oči, neprestano uprtih v daljavo. S poslednjimi svojimi močmi premaga solze in glava ji onemoglo klone nižje, tanki beli prsti se zavijo drug okrog drugega.

Predsednik dr. Kavčič, tip resnobne in logike, vpraša, če so zadovoljni. Tone vstaja kakor bi vzdigoval svet, še malo odpre že prej naval odprta usta, a glasni iz njih. Na ponovno vprašanje se podra z nogami in zamaje naprej, kakor bi hotel pasti, in komaj se čuje iz njega nerazumljiv stok. Še v tretje ga vpraša predsednik, pa tudi ta odgovor je nerazumljiv, zato pa za njega prijavi njegov zagovornik dr. Ivanetič priziv in revizijo. Tudi za Andreja stori takoj isto temperamentni dr. Vasič, enako pa za Golmajerjevo dr. Cepuder.

In že obsojenci odhajajo iz dvorane, poslušalci se pa še ne morejo premakniti s svojih prostorov. Iz predsobe plane v dvorano obupen jok, ki stresa mozeg poslušalcev v dvorani in odpre poslušalkam zatvornice solza.

Stari oče Golmajer prosi za dovoljenje, če sme govoriti s svojo hčerko. Sočutno mu predsednik takoj dovoli in starček že hiti za njo. Spodaj v sobi Golmajerjeve zagleda svojega očeta in že jo bolest vrže pred njega na kolena. Objame jih in mu prisega svojo nedolžnost.

Vse Novo mesto šumi v »sproščeni nepotosti. Gostilne so polne debat in hrupnega zidoščenja.

Za potrtega očeta Golmajerjevega skrbi kakor sin Amalijin svak Hrovat, župan iz Zagrada. Tolaži ga in mu daje pogum in vero, da še ni izgovorjena zadnja beseda. Vagoni so nabito polni ljudi, ki so z vseh krajev Dolenjske prišli k sodbi. Mnogo znanih inteligentov in tudi km.lov, ki jih poznamo iz javnega življenja, je med njimi in vsak ima mehko, sočutno besedo za ubogega starega moža. Župan Hrovat pripoveduje, kako oče Golmajer vestno varuje in lepo skrbi za hišo na Golniku, ki jo je Andrej zidal z Malkinim denarjem. Tudi Golmajer se po malem udeležuje razgovora, končno pa omaga in nasloni glavo na dežnik, da viharnji v notranjosti stresajo bremen vajena pleča. V Trebnjem ljudje že čitajo posebno izdajo našega lista. Oče se ginjeno zahvaljuje za besede o grešnici pred Kristom. Boji se domov s tako novico, vendar se pa tolaži, da jo je sporočil že radio. Vsem se mož smili. To usmiljenje, ki je največji dokaz, da je naš narod še dober v srcu, je tudi najlepša tolažba vse monim, ki v tej gnuli dobi zločinov obupajejo nad vsem narodom.

Iz Škofje Loke

— Prošnja. Kakor vsako leto, namerava Kolo jugoslovanških sester tudi letos obdariti najrevnejšo šolsko dečo z obutvijo, oblekami, perilom in šolskimi potrebščinami. Ker pa Kolo nima premoženja, se bodo zgledile v prihodnjih dnevih pri posameznih dobrih srcih požrtvovalne sestre, da zberejo primerna sredstva. Meščani, podprite plemenito akcijo z odprtimi rokami in pomagajte!

— Šahovski turnir za prvenstvo Škofje Loke se neprekinjeno nadaljuje in se igra vsak teden dvakrat v kavarni. Zanimanje za turnir je veliko, saj se ga udeležuje 26 klubovih članov. Vsega bo odigranih nad 1200 šahovskih partij, zato turnir pred božičem ne bo končan, čeprav se je pričel že pred dobrim mesecem. Kdo bo prvak, je težko reči, ker si prvenstvena mesta dele izjemoma najboljši šahisti.

— Sedeži občin. Ker sedeži občin po komasaciji še niso določeni, se vrši uradovanje do nadaljnjega v dosedanjih prostorih občinskih uradov.

— Razstava hroščev in metuljev. Zna ni zbiralec hroščev in metuljev, davčni nadupravitelj g. Franc Adamič, je razstavil te dni svojo ogromno zbirko »drugih prebivalcev Škofje Loke«, kakor jih namreč on imenuje. Zbirka, ki je gotovo prava redkost, je pokazala, da se more ponasati škofjelokski okraj tudi v tem pogledu z bogatimi, toda naši javnosti povelični neznanimi eksemplari različnih žuželk, med njimi tudi takimi, ki jih drugod po Sloveniji nikjer ne bomo našli. Svoje izsledke objavlja podatki g. Adamič v doglednem času javnosti, pred mladino pa je že tudi imel več prav lepih in nazornih predavanj.

Iz Laškega

— Revna kot cerkvena miš. S to veseloigro je bila otvorična letošnja dramska sezita na našem odru v novem Sokolskem domu v Laškem. Igra je bila odlično režirana in naštudivana. Glavno vlogo barona Ulricha je igral g. Drole nadvse dovršeno in naravno; prav nič teatralnega ni bilo v njegovih pozah. Oily (gđč. Eisbacher) je bila prištna — ne Dunajčanka — ampak že Parižanka. Ravno tako je bila tudi Suzana igra (gđč. Kačič) moistrojno dovršena. Obe eta želi zasluženo priznanje. Grof Talheim (zosp. Herlah) je bil pravi tip blaziranega aristokrata; težko in nevhvalno vlogo je prav moistrojno kreiral. Istotako je bil tudi Schünzel (g. Križnik) posebejilen tip birovskega aktuarja. Tudi Ulrichov sin Franc (g. Perko) je bil vseskozi kos svojji nalogi. Scenerija so še prav posebno povzdignile lepe kulise, ki so jih napravili naši domači sokoleki kulurari. Vsa čast in priznanje.

— Napijene table »Jadranske strazne« za kraljeve odbore in pomladek se dobe pri br. Mayerju.

— Prireditve. Dne 11. t. m. ob 20. uri priredilo vsa tukajšnja nacionalna društva ob 20. uri rapalski večer v veliki tvorani Sokolskega doma. 12. t. m. ob 18. uri bo občni zbor tukajšnje gasilske čete. Utega dne ob 20. uri priredi društvo »Blago sreč« čajanko, koje čisti donos je namenjen za božične siromašni šoleki deci.

— Sreski odbor JNS izreka vseu funkcijonarjem in celokunemu članstvu občinskih organizacij iskreno zahvalo in pohvalo za njihov trud in požrtvovalnost s katerim so pripomogli do tako častne zmage nacionalne ideje pri občinskih volitvah in volitvah v Delavsko zbornico.

A. U. Emery:

21

Dve siroti

Roman

Prijel je bolno grofico za roko in ji pogledal v oči. Potem je pa dejal tiho, kot da govori sam s seboj:

— Se vedno mrzlica... in še hujsa! Grofica je povesila oči in odgovorila z drhtečim glasom:

— Doktor, zdi se mi, da bi mi svež zrak pomagal...

— Svež zrak! — je vzkljknil zdravnik začudeno.

— Da, doktore, rada bi šla malo na izprehod.

— Na izprehod! Zdravnik je vprašujoče pogledal bolno grofico, da bi se prepričal, če misli resno.

Toda Diana je nadaljevala živahneje, misleč na svojo hčerko, na ubogo slepo dekle, ki jo je videla na ulici prosjačiti.

— Rada bi zopet hodila z doma, kakor prej, hodila bi po podstrešnih sobah obiskovat svoje sirotake in še druge... Tiste, ki jih silita beda in glad beračiti. Rada bi hodila k njim, k vsem...

Zdravnik s tem seveda ni bil zadovoljen.

— Ne smete z doma, — je dejal. — Kaj ne morete revežem poslati miloščine?

— Ne, saj ne gre za to, — je odgovorila grofica. — Videti jih hočem.

Kar je pritisnila obe roki na srce in vzkljknila:

— Vedno mi pravite, da je tu breme, ki me duši... Teže me solze, ki mi ne gredo iz oči. In upam, da bi se mogla pri pogledu na te nesrečneže zjokati.

— To ni potrebno, — jo je prebil zdravnik. — Saj vam lahko jaz pokazem nesrečne ljudi.

In prijel jo je za roko rekoč:

— Glejte, baš te dni je bila na dvorišču Salpetriere...

— V Salpetriere? — je ponovila grofica in se ozrla na viteza, kakor bi hotela posvariti zdravnika, naj ne govori tako glasno.

Vitez de Vaudrey je takoj stopil bliže, na drugi strani se je pa grof pripravljaj ujeti vsako besedico, ki bo izgovorjena.

Zdravnik ni hotel pokazati, da je opazil izpremembo v vedenju grofa in njegovega nečaka. Nadaljeval je, kot da govori samo z grofico:

— Po Parizu so bili nalovili čedno družbo lahkoživk in vlačug ter jih baš poslali v izgnanstvo na Louisiano. Med njimi je bilo tudi ubogo, popolnoma zapuščeno dekle. Njeni sestri, skoraj še otroku, ki mu je bila prej edina opora, ni preostajalo drugega, nego... prosačiti in prepevati po ulicah.

— O, za boga! — je vzkljknila grofica drhteč po vsem telesu.

Roger je postal naenkrat nemiren; nemir mu je odseval iz obraza in vprašujoči pogled se mu je ustavil na zdravniku.

Zdravnik ni niti z očesom trenil.

Obrnjen še vedno h grofici je nadaljeval:

— Najhujše pri tem pa je, da je ubogo dekle... slepo.

Diana se ni mogla več premagovati. Vsa iz sebe je sklenila roke in vzkljknila:

— Slepa!... slepa.

— Da gospa, — je nadaljeval zdravnik, — in podli ljudje se niso bali kovati dobička iz njene nesreče... K sreči jim je ušla in se zatekla... k meni.

Nemogoče je opisati izraz in silo glasu, ki je z njim grofica vzkljknila:

— Ah, torej je niste odklonili?

In grof je napeto pričakoval, kaj bo zdravnik odgovoril.

— Ne... seveda ne! — je odgovoril zdravnik. — Mar bi mogel zapoditi ubogo pičko, ki vam v mrzli zimi potirka s krili na okno?... Ne! Odprete ji, da

se pogreje in naje, potem ji pa najdete tople kotičke... In zato sem prišel sem. Grofica je komaj zadrževala soze.

Toda zdravnik se je bil že obrnil k policijskemu ravnatelju, rekoč:

— Gospod grof, nehote ste pripomogli do te nesreče... Privolite v njeno ublažitev.

— Jaz!...

— Tako storite, o tem sem prepričan; in gospa grofica vam bo pomagala, o tem sem enako prepričan, saj vidim, kako je ginjena.

Diana si je res zakrivala solzne oči z rokami.

— Kaj šele, — je dejal zdravnik, — ko zagleda mojo varovanko pred seboj na kolnih... No torej, saj dovolite, kajne?

Grof ni okleval z odgovorom.

— Naj bo! — je dejal. — Dovolim. Privedite jo, kadar hočete.

Zdravniku se je tresel glas od veselja in oči so se mu zaiskrile.

— Kadar hočem?... je vzkljknil. — Če je tako, jo pa privedem kar takoj.

— Kaj? — so vzkljknili drugi trije navzoči v en glas.

Zdravnik se je priklonil pred policijskim ravnateljem.

— Lahko takoj privedem svojo varovanko, gospod grof; privedel sem jo namreč kar na slepo srečo s seboj.

Komaj so bile te besede izgovorjene, ko se je grofica vzravnala in naslonila na vitezovo ramo. In vsa iz sebe je dejala svojemu presenečenemu nečaku:

— Na kolena, dete moje, na kolena!

— Tu je... blizu njega... v hiši mojega moža.

Zdravnik je mislil samo na Luizo. Hitel je k vratom, jih odprl in stopil v predsobo, rekoč:

— Pridite, drago dete, vstopite!

Vitez je lahko videl njo, ki jo je zdravnik tako ogovoril.

— Ah, — je dejal obrnjen h grofici, — to je Henričina sestra!...

In tedaj je nesrečna mati prvič zašepetala besedo, ki jo je dušila in ji polnila srce:

— To je moja hči, Roger, moja hči!

— Vaša hči?

In vitez je uprl v svojo drugo mater pogled, ki je bila v njem vsa sinovska ljubezen in spoštovanje.

Ves zbežan po tako nepričakovanem preokretu je stal grof de Linieres trd od divje jeze, ki jo je pa vendar moral krotiti; deloma zaradi svojega lastnega dostojanstva, deloma pa zato, da obvaruje grofico razburjenja, ki bi ji moglo škodovati. Čutil je, da je ujet v past, ki so mu jo tako spretno zatajili. In zdaj, ko ni mogel več nazaj, če ni hotel tvegati izbruh svoje jeze, je sklenil počakati, kakšen bo konec te pustolovščine.

Dobro je slišal, kako je dejal zdravnik v predsobi čakajočemu dekletu:

— Pogum, dete moje!

Nehote je stopil korak nazaj ko se je slepo dekle pojavilo na pragu. Zdravnik jo je vodil za roko in dejal ji je s prozornim namenom:

— Od vas je zdaj odvisno, da izprosite od gospoda grofa milost za svojo sestro.

Luiza je obstala.

— Tresem se! Ne upam si naprej, — je zašepetala.

Zdravnik je bil vse dobro premislil in pripravil, da bi dosegel svoj namen. Privedel je Luizo do naslanjača, kjer je sedela bolna grofica, in dejal je:

— No, gospa grofica, privoščite temu ubogemu otroku nekaj toplih besed.

Grofica je hotela odgovoriti, pa ji je naenkrat odpovedal glas.

Videč njeno omahovanje je zdravnik nežno ponovil napad. Rahlo je potisnil slepo Luizo h grofici, rekoč:

— Mar vas njena nesreča ne boli tako, kakor nesreča drugih vaših siromakov?

Vseučiliški profesor obsojen na smrt

ker so bili porotniki prepričani, da je umoril svojo ženo, česar pa profesorjevi prijatelji ne verjamejo

David Lamson je bil profesor na kalifornijski univerzi v Stanfordu. Moč je iz premožne farmerske rodbine in najprej je bil asistent, potem je pa postal profesor državnega prava. Lamson je premožen, blizu mesta ima vilo z velikim vrtom. Pred štiri leta se je bil oženil in zakon je bil srečen. Nedavno mu je pa žena zbolela in tedaj sklenil oddati vilo v najem ter si poiskati v mestu manjše stanovanje. Nekega dne je delal na vrtu, ko sta vstopila v njegovo vilo dve ženski, ki sta se zanimali za njo, hoteč jo najeti. Opravičil se je damama, da ju sprejema v delovni obleki, in prošil ju je, naj trenutek potrpi, da se preobleče. Kmalu se je vrnil in ves prestrašen povedal, da se je zgodilo v vili nekaj groznega, da je bila njegova žena umorjena.

Tako je prišel vseučiliški profesor David Lamson pred poroto in zaradi umora je bil obsojen na smrt. Sum je namreč takoj padel nanj, ker takrat ni bilo nikogar drugega v vili. Smrtna obsodba je zelo razburila ameriško javnost. Obsojenec sam in mnogi njegovi prijatelji so pa trdno prepričani, da nastane v tej mučni zadevi v zadnjem hipu preokret, ker ne morejo verjeti, da bi bil Lamson res morilec. Umor je še danes enako zagoneten, kakor je bil prvi dan. Obe dami, ki sta

prišli usodnega dne v profesorjevo vilo, sta potrdili, da je Lamson delal na vrtu in da se je čez tri ali štiri minute zopet vrnil v teniški obleki.

Čez nekaj minut je že prispela v vilo policija, ki je našla profesorjevo ženo v kopalnici. Roke in glava so ji vsele čez rob banje. Na glavi je imela več globokih ran, zadanih s topim predmetom. Rane so bile skoraj vse smrtno. Zdravniki so ugotovili, da je bila profesorjeva žena mrtva že več ur, predno je bil umor odkrit. Stene in tla kopalnice so bila okrvavljena in po kopalnici je bila razmetana obleka nesrečne žrtve. Pozornost policije je bila obrnjena tudi na kup pepela in težko palico, ležečo v kotu kopalnice. Vse je kazalo, da je morilec ubil svojo žrtev s to palico. Mikroskopska preiskava pa ni potrdila, da bi bil Lamson rabil palico, kajti na nji ni bilo nobenih odtisov prstov.

Na policiji je Lamson izjavil, da mu je žena prejšnji dan tožila o hudih bolečinah. Zjutraj ga je zbudila in sam jo je odvedel v kopalnico, potem je pa odšel na vrt, kjer je delal, dokler ni bil umor odkrit. Za Lamsonovo krivdo ni bilo nobenih zanesljivih dokazov, vendar so bili pa porotniki prepričani, da je on umoril svojo ženo in zato so ga obsodili na smrt.

Nov svetovni jezik

Cambridški lingvist C. K. Okden je sestavil po angleščini nov mednarodni jezik in ga nazval basic-english. Njegov jezik obsega 850 besed, ki jih je izbral iz jezikovnega zaklada angleščine, v katerem je okrog pol milijona besed. Izbral je najbolj rabljene angleške izraze in pravil, da to v polni meri zadostuje za vsakdanjo potrebo. Okden trdi, da se lahko vsak povprečno nadarjeni človek v 30 dneh nauči vseh besed njegovega jezika in tudi glavnih pravil angleške slovnice. Tudi Angleži se bodo morali šele naučiti novega jezika in pri tem nalete na večje ovire, nego drugi narodi, saj se je treba naučiti na pamet 850 besed.

Vprašanje je pa, če bo Okdenova metoda praktično obveljala. Boriti se bo morala v prvi vrsti z esperantom, ki se je v 50 letih znatno razširil, tako da ga govori zdaj že okrog 130.000 ljudi. Nedvomno pa ima ta poenostavljena angleščina svoje prednosti, ker je po svetu na milijone ljudi, ki so se v šoli naučili samo temeljev angleščine, a to je baš podlaga novega svetovnega jezika.

Razbojnik z materjo ustreljen

Ze dolgo je strahovala ljudi na poljsko-rumunski meji razbojniška topla, znana na Poljskem, v Rumuniji in na Češkoslovaškem. O njenem poglavarju Hrimu Czajkowskem krožijo med ljudstvom cele pravilice. Razbojnik je zahajal k ljudem in jih prosil za prenočišče, potem je pa zahteval od njih denar. Če mu ga niso dali, jim je navadno zažgal hišo. Moč je študiral gimnazijo v Kolomeji in vpisan je bil celo na univerzo, kjer je hotel študirati filozofijo. S svojo toplotno je najraje napadal hiše županov, uradnikov in premožnih krmčarjev. Skrbel je za svojo popularnost in je rad obdaroval siromake. Nekega dne je napadel neko ženo in jo prosil, naj mu da mleka. Ker mu ga ni

dala, ji je odstrigel krasne dolge kite. Czajkowski je bil dober računar. Nedavno je dal nekemu kmetu 200 zlotov, da bi si kupil kravo. Siromašni kmetič je kravo res kupil, toda za njo je dal samo 100 zlotov. Se iste noči je prišel razbojnik k njemu, ga pošteno ozmerjal in zahteval, naj mu vrne 100 zlotov.

Često je napadal siromake in preiskal njihove kočice, ko pa ni ničesar našel, jim je dal nekaj cekinov za zganje, da bi bili na njegovo zdravje. Obilasti drzemu razbojniku in njegovi toploti dolgo niso mogle do živoga. Od drugih tolovajev se je Czajkowski razlikoval v tem, da se je bal žensk, češ da bi ga utegnile izdati. Končno so pa policijski agenti Czajkowskega te dni zasledili pri njegovi materi v Serafinkah. Razbojnik je hotel streljati, toda detektiv ga je prehitel in mu pognal kroglo v glavo. Razbojnikova mati je hotela napasti detektive s sekuro, pa so tudi njo ustrelili.

Zaradi bolezni odgodena usmrtitev

Iz Londona poročajo, da bi moral biti v pentowillski ječi usmrten morilec Frederik Sörensen, ker je umoril nekega starca, toda usmrtitev je bila v zadnjem hipu odgodena. Morilec je namreč dobil naenkrat bolezen v ušesih in zato ga niso usmrtili. Sörensen je umoril starca brez vsakega povoda. Morilec ni znal niti povedati, kaj ga je pripravilo do tega. Njegov zagovornik je prosil za obnovev procesa, ker je bil prepričan, da njegov klient zaradi duševnih motenj ni odgovoren za svoje dejanje. Sodni zdravnik je pa izjavil, da je morilec za svoje dejanje v polni meri odgovoren. Potem je zagovornik izjavil, da ima njegov klient težko bolezen v ušesih. Notranje ministrstvo je dovolilo, da so obsojenca prepeljali v bolnico in ga temeljito pregledali. Zdravniki so ugotovili hudo vnetje za ušesnim kostnim tkivom.

Nekaj podobnega se je pripetilo v Indiji. Neki vojak je ustrelil svojega

poveljnika in obsojen je bil na dosmrtno ječo, čeprav je ostalo v procesu mnogo podrobnosti nepojasnjenih. Vojak je neprestano zatrljeval, da stotnika ni hotel umoriti. V ječi je prosil, naj ostane kdo pri njem, ker si bo sicer končal življenje. Tudi njega so začela boleti ušesa. Zdravniki so mu pa izdrli oba zoba modrosti in bolečine v ušesih so popustile. Čez dva dni se je pa vojak onesvestil in čez štiri dni je bil že mrtev. Obdukcija je pokazala, da je imel v ušesni duplini blizu možgan čir, ki je povzročil smrt. To je tudi vplivalo na njegovo duševno stanje, tako da res ni bil odgovoren za svoje dejanje. Pri Sörenseni so se ozirali na ta primer in so njegovo usmrtitev za nedoločen čas odgodili.

ZVOČNI KINO IDEAL

DANES
HIMNA MATERAM
velefilm

MATI

Pesem materinske ljubezni. Ljubezen sina do staršev. To je film največjejših čustev. To je film življenja. Kdor ljubi svojo mater si bo ogledal to delo

Sodelujejo: Mea Marsh, James Dunn
Režija: Henry King
Predstave danes ob 4., 7. in 9. zvečer

Koncert Karla Rupla

Ljubljana, 2. novembra. Jutri zvečer nastopi v Filharmonični dvorani znani naš violonist g. Karlo Rupil, ki ga bo spremljala na klavirju gđ. Zora Zarnikova. Ze četrto sezono nas Rupil prijetno preseneča s svojimi koncerti ki nam prinašajo vedno nove in zelo zanimive programe. Letos so na sporedu poleg Franckove »Sonate« in Lalojeve »španske simfonije« še jugoslovenske skladbe Slavenskega, Logarja in Lhotke, ki jih bodo stišali v Ljubljani prvič.

Posebno jutrišnjega Ruplovega koncerta bo pa prvi javni nastop izredno nadarjena pianistka Zora Zarnikova, ki jo je sprejelo zagrebško občinstvo z velikim navdušenjem. Jutrišnji koncert nam prinese torej velik umetniški užitek.

Drugo je dražje.

— No, motorno kolo bi še ne bilo tako drago, toda vse drugo, kar spada k njemu, stane mnogo denarja. — Da, posebno, če je »to drugo« zlatolaso in lepo nakodrano.

Mali oglasi

Vsaka beseda 60 par. Plača se lahko tudi v znakih. Za odgovor znakbe! — Na vprašanje brez znakbe — odgovarjamo — Najmanjši oglaš. 5.—

ZIVALI

SPANJELE
2 meseca stare proda Inkret, šenkov trn, p. Vodice nad Ljubljano. 4269

PRODAM

IZBORNEN STAJERSKI KROMPIR
beli in roza, zeljnate glave, cepule in kostanj, vagonске pošiljke dobavljiva najceneje Dolinšek Vitomir, veleagentura, Celje. 77/L

PARNI KOTEL
naprodaj. Unio družba, Maribor-Melje, Trstenjakova št. 23. 4271

SODE
poceni prodaja Krušič, Videm-Krško. 4272

MOTORNO KOLO
OHV s prikolico proda Babnik, Tomačevo pri Ljubljani. 4274

MOSKO KOLO
proda Ogorelec, Škofljica. 4273

RAZNO

IVAN MAGDIČ
krojač
LJUBLJANA, GLEDALISKA ULICA ŠT. 7 — se pripravlja za zimsko sezono. 74/L

PERJE in PUH
za blazine in pernice prvovrstne kvalitete in najceneje pri

NOVAKU
KONGRESNI TRG 15

Modna konfekcija
Najboljši nakup

A PRESKER, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 14. 11/L

NAMOČENO POLENOVKO
dobite vsak petek pri J. Buzzonini, delikatosa, Ljubljana, Lingarjeva ulica. (za škofljo). 4276

Lepa in topla zimska sukinja bo vaše največje veselje, ko zapade prvi sneg. Blago zanjo dobite v velikih izbirih pri znani tvrdki

R. MIKLAUC
(poleg škoflje)

Verjemite, da je res dobro in poceni. Najboljše je, da čimprej pridete in se sami prepričate.

POHIŠTVO
iz trdega, mehkega in vezanega lesa, kakor tudi tapetniške izdelke dobite najceneje v različni pohištva, Vegova ulica 6. 4219

Za čiščenje parketov, linoleuma, pohištva, avtomobilov itd.

FLOOR VOŠILO
JUGO QUEEN

bombažne metle vseh vrst. — Impregnirajte sami s svetovno Queen polituro. — »Jelodvora, Ljubljana, Gosposvetska št. 8, I. nadstropje. 68/L

ZIMSKA JABOLKA
sortirana v zabojčkih in SADNA DREVEŠA

za jesensko saditev — visoko in nizkodobelna — dobite pri Kmetijski družbi v Ljubljani, Novi trg št. 3. 76/L

ODPADKE
od klobučevine za izdelovanje copat dobite v Tvornici šušira, Sisak. 4270

OEVLJE
po meri ter vsa popravila izvršujem solidno in po najnižjih cenah. — Kvin Franc, čevljarstvo, Ljubljana, Florjanska ulica 31. 4275

JUGOSLOV. ZNAMKE
zamenjajem za znamke drugih držav. — Potušek, Kranj. 4253

VINO ČEZ ULICO:
Namizno belo 1 Dtn 7.-
Portugalka nova 1 » 8.-
Rizling 1 » 9.-
Burgundec beli 1 » 10.-
Burgundec rdeči 1 » 10.-
Jabolčnik 1 » 4.-

Žganje:
Tropinovec 1 Dtn 20.-
Slivovka stara 1 » 24.-
Hruševac 1 » 28.-
kakor tudi vse vrste žganja, likerjev, desertnih vin ter velika izbira sardin po izredno nizki ceni pri

S. J. JERAJ, buffet in delikatesa, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 38. 4260

Obširna Ljubljana
Mesta pogrebni zavod

Potrti javljamo, da je naša ljuba sestra, teta, stara teta in svakinja, gospa

Franja Štrkovič

roj. Petruhar

zasebnica

danes, previdena s svetotajstvi za umirajoče, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši iz hiše žalosti, Tyrševa cesta 5, v petek ob 16. uri.

Maša zadušnica se bo brala v soboto ob 7. uri v cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 2. novembra 1933.

Žalujoči ostali.